

Handleplan for læsning Finderuphøj skole

Handleplanen for læsning tager udgangspunkt i kompetencemålene for dansk, men dækker skriftsproglige kompetencer i alle fag.

INDSKOLING

0. klasse

Kompetencemål:

Eleven er opmærksom på forskellige måder at anvende sprog på gennem:

- Samtale
- Fortælling
- Sproglig bevidsthed (eleven kan genkende alle bogstavernes form, navn og lyd)
- Skrivning
- Læsning
- IT og digitale medier
- Bevægelse

Evaluerings:

- Sprogvurdering efterår (Rambøll) og forår (Bogstavprøver)
- Skole-/hjem samtaler
- Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via ugeplaner og årsplan.

Vi forventer, at der læses højt regelmæssigt hjemme, så gode læsevaner grundlægges tidligt. Helst min. 30 minutters samlet læsning dagligt.

1. klasse

Kompetencemål efter 2. klassetrin:

- Eleven kan læse lydrette (fx to, bus, og sofa) og almindelige ikke-lydrette ord på to stavelser (fx pige, komme)
- Eleven kan formulere sammenhængende tekster på mindst 3 linjer i en kendt teksttype
- Eleven kan stave til lydrette (fx ti, bil og kano) og almindelige ikke-lydrette ord (fx siger, døren)
- Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagsammenhænge
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale lyd og billede i nære og velkendte situationer
- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer

Evaluerings:

- Tilbud om læseskub til elever, der ikke er kommet godt i gang med læsningen, december/januar.
- Ordlæseprøver forår med efterfølgende læsesamtaler
- Skole-/hjemtsamtaler

- Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via ugeplaner og årsplan.

Vi forventer, at der læses højt regelmæssigt hjemme, så gode læsevaner grundlægges tidligt. Helst min. 30 minutters samlet læsning dagligt.

Det forventes, at forældrene støtter eleven i det arbejde, der foregår på skolen.

Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:

- samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden
- hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket
- være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst
- læse jævnlige med barnet

Læseskub i 1. klasse:

På baggrund af evaluering af elevernes læsning i december/januar måned udvælges nogle elever fra 1. klasserne. De udvalgte elever er endnu ikke kommet i gang med at tilegne sig en egentlig læsefærdighed.

Eleverne undervises af læsevejledere 5 gange ugentligt i 3-4 uger, hvorefter de igen lixes.

Når eleverne er udvalgt, kontaktes forældrene af læsevejlederen via mail, hvori plane for læseskubbet er beskrevet. Vi har en forventning om, at forældrene aktivt vil indgå i træningsarbejdet med læsning hjemme, så det er vigtigt, at de ved, hvordan arbejdet gribes an på skolen.

Afslutningsvis evalueres med henblik på elevernes udbytte af læseskubbet.

(Lixmåles)

Herefter orienteres forældrene om resultatet.

I samarbejde med de pågældende klasselærere, som har elever som får læseløft og læsevejlederne, vurderes det om de pågældende elever evt. igen eller senere skal have endnu et læseløft.

2. klasse

Kompetencemål efter 2. klassetrin:

- Eleven kan læse lydrette (fx to, bus, og sofa) og almindelige ikke-lydrette ord på to stavelser (fx pige, komme)
- Eleven kan formulere sammenhængende tekster på mindst 3 linjer i en kendt teksttype
- Eleven kan stave til lydrette (fx ti, bil og kano) og almindelige ikke-lydrette ord (fx siger, døren)
- Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer
- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer

Evaluering:

- Nonords-diktat (indledende screening for elever i risiko for dysleksi)
- Staveprøver
- Nationale test 2. klasse (Afhængig af nyt regeringsudspil)
- Skole-/hjemsamtaler
- Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via ugeplaner og årsplan.

Vi forventer, at der læses højt regelmæssigt hjemme, så gode læsevaner grundlægges tidligt. Helst min. 30 minutters samlet læsning dagligt.

Det forventes, at forældrene støtter eleven i det arbejde, der foregår på skolen.

Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:

- samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden
- hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket
- være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst
- læse jævnlige med barnet

3. klasse**Kompetencemål efter 4. klassesettrin:**

- Eleven kan læse tekster med et velkendt fagligt indhold med ca. 120 ord/minuttet
- Eleven kan formulere en sammenhængende tekst med en tydelig tekststruktur, fx en beretning eller en beskrivelse af et velkendt fænomen
- Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer
- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer

<p>Indsatser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introduktion til brugen af kompenserende læse- og skriveredskaber (CDord, MIVO og Intowords)
<p>Evaluerings:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nationale test - opfølgning (Afhængig af nyt regeringsudspil) - DVO - screening for elever, der faldt igennem ved nonords-diktaten i 2. klasse - Sætningslæseprøve 2 - Staveprøver på Grammatip - VAKS-kursus for enkelte elever - Skole-/hjem samtaler - Læsesamtale inkl. overlevering til nyt klasseteam på mellemtrinnet - Elevplaner
<p>Forventninger til hjemmet:</p> <p>Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via årsplan og/eller ugeplaner samt på den elektroniske platform.</p> <p>Det forventes, at forældrene støtter eleven i det arbejde, der foregår på skolen. Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden - hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket - være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst - læse jævnlige med barnet

<p>VAKS - kursus</p> <p>VAKS er et undervisningsprogram og træningsmateriale for børn, der er i risiko for vedvarende læsevanskeligheder. VAKS (Vælg afkodningsstrategi) har til formål at lære eleverne forskellige afkodningsstrategier.</p> <p>På baggrund af en nonords-diktat i 2. klasse får udvalgte elever i starten af 3. klasse tilbudt et VAKS-kursus i strategien "Lyd for lyd" (basal lydstrategi). Kurset strækker sig over 20 lektioner + ca. 1 lektion pr. elev, hvor der evalueres.</p>

MELLEMRIN

4. klasse

Kompetencemål efter 4. klassetrin:

- Eleven kan læse tekster med et velkendt fagligt indhold med ca. 120 ord/minuttet
- Eleven kan formulere en sammenhængende tekst med en tydelig tekststruktur, fx en beretning eller en beskrivelse af et velkendt fænomen
- Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer
- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer

Evaluerings:

- Nationale test 4. klasse (Afhængig af nyt regeringsudspil)
- Staveprøver på Grammatip
- Skole-/hjem samtaler
- Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via årsplan og evt. ugeplaner samt på den elektroniske platform og støtter barnet i at overholde de aftaler, som laves omkring læsning og andet hjemmearbejde.

Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:

- samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden
- hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket
- være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst
- læse jævnlige med barnet

5. klasse

Kompetencemål efter 6. klassesettrin:

- Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer
- Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer
- Eleven kan opdage egne forståelsesproblemer og anvende relevante strategier til at afhjælpe dem og få overblik over teksten (fx afklare ukendte ords betydning, anvende grafiske modeller eller stille spørgsmål til tekstens indhold)

Evaluerings:

- Staveprøver på Grammatip
- Skole-/hjem samtaler
- Tekstlæseprøver og efterfølgende læsesamtale.
- Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via årsplan og evt. ugeplaner samt på den elektroniske platform og støtter barnet i at overholde de aftaler, som laves omkring læsning og andet hjemmearbejde.

Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:

- samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden
- hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket
- være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst
- læse jævnligt med barnet

6. klasse

Kompetencemål efter 6. klassesettrin:

- Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer
- Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster
- Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer
- Eleven kan opdage egne forståelsesproblemer og anvende relevante strategier til at afhjælpe dem og få overblik over teksten (fx afklare ukendte ords betydning, anvende grafiske modeller eller stille spørgsmål til tekstens indhold)

Evaluerings:

- Nationale test 6. klasse (Afhængig af nyt regeringsudspil)
- Staveprøver på Grammatip
- Skole-/hjem samtaler
- Staveprøve 4 med efterfølgende læsesamtaler.
- Sætningslæsehastighedsprøver med efterfølgende læsesamtaler.
- Læringskonferencer inkl. overlevering til det nye klasseteam i udskolingen - Elevplaner

Forventninger til hjemmet:

Vi forventer, at forældrene holder sig orienteret om arbejdet i klassen via årsplan og evt. ugeplaner samt på den elektroniske platform og støtter barnet i at overholde de aftaler, som laves omkring læsning og andet hjemmearbejde.

Desuden forventes det, at forældrene følger og stimulerer elevernes læring ved bl.a. at:

- samtale med barnet om ord og andre emner, som udvikler barnets almene viden
- hjælpe barnet ved lån af bøger på andre biblioteker end skolebiblioteket
- være med til at danne grundlaget for en klasse med læsere, som har stor læselyst
- læse jævnlige med barnet

ELEVER I LÆSEVANSKELIGHEDER ELLER MED DYSLEKSI

Når vi taler om elever i læsevanskeligheder eller elever med dysleksi (ordblindhed) betyder det, at eleverne har *overraskende vanskeligheder med læsning og stavning*, som skyldes en nedsat evne til at koble lyd og bogstav (det fonologiske system). Ordblindhed kan ikke forsvinde, men med den rette støtte og kompensation kan vanskelighederne mindskes.

Når man er i læsevanskeligheder eller er ordblind kræver læsning og stavning meget energi, og derfor levnes der mindre plads til at forstå og formulere sig. Derfor anbefaler vi som udgangspunkt, at elever med ordblindhed og læsesvage elever benytter kompenserende IT til oplæsning og stavning. Desuden bør læsning og stavning fortsat trænes, men som regel adskilt fra læsning og skrivning, hvor indholdet er i fokus.

Det gør vi for at støtte og inkludere børn i læsevanskeligheder eller med dysleksi

Vores arbejde tager udgangspunkt i:

1. At eleverne skal opdages og støttes så tidligt som muligt
2. At eleverne skal have den støtte, de har brug for, for at kunne deltage aktivt og ligeværdigt i skolelivet, og for at blive så dygtige, som de har potentiale til.

Det betyder i praksis, at vi både arbejder systematisk og med individuelle hensyn til den enkelte elevs behov.

- Vi tester for at få et klart billede af elevens styrker og svagheder.
- Vi tilbyder supplerende undervisning – både forebyggende og indgribende.
- Vi anvender kompenserende it og udlåner selv computere, hvis der er behov for dette.
- Vi giver IT-support til både praktiske og psykiske barrierer i forhold til IT'en og ordblindheden eller læsevanskelighederne.
- Vi holder oplæg i klasserne omkring kompenserende IT, så kammeraterne har den fornødne viden og forståelse.
- Vi giver løbende information og vejledning til lærerne, så de bliver klædt på til at inkludere elever med ordblindhed eller i læsevanskeligheder.

Testoversigt og indsatser i forhold til at opspore læsevanskeligheder eller dysleksi

Klasse	Prøve/emne	Indsats
0. klasse	Bogstavprøver	Opsporing af risikoelever – gives videre til kommende lærer ved læringskonferencer
1. klasse	Dynamisk risikotest i august	Test af risikoelever
	Læseevaluering i december	Læsesklub til udvalgte elever der ikke er kommet godt i gang med læsningen
		Evaluering læsesklub – enkelte elever kan tilbydes yderligere støtte
	Ordlæseprøver	Evaluering
2. klasse	Non-ordsdiktat + 1. individuelle DVO-test (screening for ordblindhed)	Elever i risiko testes igen i 3. klasse. Supplerende undervisning for risikoelever
3. klasse	VAKS-kursus	Elever, der er faldet igennem 1. individuelle DVO-test, tilbydes et VAKS kursus (Lyd for lyd) – 20 lektioner + evaluering
	DVO-test – 2. individuelle	Evaluering med henblik på at evaluere, om VAKS-kurset har hjulpet
	Ordblindedtest - Fra august 2017 har forældre én gang i skoleforløbet fra den 1. marts på 4. klassetrin retskrav på, at der	Onlinetest: ”ordblindetest.nu” Fra Undervisningsministeriet

	foretages en ordblindetest af deres barn.	
	Ordblindetest – kan tilbydes udvalgte elever på baggrund af testresultater og helhedsvurdering foretaget af lærere, læsevejleder og skoleledelse. Vi tilbyder fra 1.marts 3. klasse.	Onlinetest: ”ordblindetest.nu” Fra Undervisningsministeriet
	Kompenserende IT	Intro til hele årgangen med fokus på brugen af kompenserende IT
	Tilmelding til NOTA – digitalt bibliotek for ordblinde IT – rygsæk IT – support	
Mellemtrinnet 4.– 6. klasse		Elever i læsevanskeligheder eller med dysleksi tilbydes støtte fra en støttelærer eller en læsevejleder – anvisninger fra det kommunale læsecenter følges for LC-elever

Elever i indskolingen, der allerede i 0. klasse vurderes til at være i risiko for at være i læsevanskeligheder, tilbydes støtte fra læsevejleder i 1. klasse for at fremme indlæringen.

Elever, der opdages på et senere tidspunkt i skoleforløbet, tilbydes IT-kompenserende støtte og lektioner ved en læsevejleder. I øvrigt henvises til skolens/kommunens generelle handleplan og testplan for læsning.

Det gør vi i undervisningen for at støtte og inkludere børn i læsevanskeligheder eller med dysleksi:

- Vi scanner alle papirer ind og sørger for, at de er klargjort til læsning med IT-kompenserende redskaber
- Vi bruger digitale læringsportaler med mulighed for oplæsning af de anvendte sider
- Vi sørger for at klassens bøger kan findes på NOTA, eReolen, Ereolen GO mm., eller at vi selv har scannet dem ind
- Vi giver eleverne mulighed for at benytte IT i timerne og ved alle prøver (+ ekstra tid)
- Vi har fokus på elevernes udfordringer – så de får støtte, hvor der er brug for det
- Vi har fokus på elevernes styrker – så forventningerne er høje, hvor de kan honoreres
- Vi tilbyder støttelektioner
- Fra 2021 har skolen en uddannet ordblindelærer

Tegn på dysleksi, man skal være opmærksom på:

Både som forældre og som lærere skal man være opmærksom på forskellige forhold, som KAN være tegn på ordblindhed. Følgende er eksempler på vanskeligheder, som ofte ses hos børn og unge med ordblindhed:

- Især hos indskolingsbørn: Svært ved at rime, svært ved at lære bogstaver, ikke interesseret i læsning
- Læsning og stavning kræver opmærksomhed – det sker ikke automatisk
- Småord som fx *den, det og de* læses (og skrives) ofte forkert
- Ordene kan udtales upræcist – og somme tider lidt uklart/mumlende
- Det kan være svært at huske det, man lige har lært
- Stavning er tit ikke lydbevarende
- Læsning ofte ikke bogstavbevarende
- Man lærer ikke at læse og stave så hurtigt/præcist som jævnaldrende – trods arbejdsindsatsen
- Og så kan ordblindhed i øvrigt vise sig meget forskelligt hos den enkelte – både hvad angår typen af vanskeligheder, og hvad angår, hvor store vanskelighederne er.

Desuden kan man have vanskeligheder med:

- At organisere/strukturere opgaver
- Lavt selvværd
- Når man er ordblind, kan der være øget risiko for matematiske vanskeligheder

Hvad kan man gøre hjemme for at støtte børn med dysleksi eller i læsevanskeligheder?

- Træn læsning hver dag i en bog, der passer i sværhedsgrad (meget få fejllæsninger) – Læs evt. sammen på skift: 1 ord hver, 1 sætning hver, 1 side hver
- Adskil forståelselæsning fra læsetræning – benyt kompenserende IT + anden oplæsning til at lytte-læse for forståelse

- Adskil skriftlig formidling fra stavetræning – benyt kompenserende IT til at skrive tekster, hvor indholdet er i fokus. Det er ikke her, stavningen skal trænes
- Forvent at barnet benytter sin computer i læsning og skrivning, når det giver mening – både hjemme og i skolen
- Lad ikke ordblindheden/læsevanskelighederne fylde det hele
- Støt barnet i at finde sin egen vej
- Hvis der er ordblindhed i den nærmeste familie, er det en god idé at informere skolen om det